

POSTANOWIENIE

Dnia 17 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek (sprawozdawca)

SSN Kazimierz Zawada

w sprawie z powództwa A. K. i F. K.
przeciwko Wojewódzkiemu Szpitalowi Obserwacyjno-Zakaźnemu w B., (...)
Zakładowi Ubezpieczeń Spółce Akcyjnej z siedzibą w W., B. D. i E. S.
z udziałem interwenienta ubocznego po stronie pozwanej B. D.
- Towarzystwa Ubezpieczeń (...) Polska Spółki Akcyjnej w W.
o zapłatę i ustalenie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 17 stycznia 2019 r.,
zażalenia powodów
na wyrok Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 6 grudnia 2017 r., sygn. akt V ACa (...),

uchyla zaskarżony wyrok w części uchylającej wyrok Sądu Okręgowego w B. z dnia 5 października 2016 r., sygn. akt I C [...]/11 (pkt 1) i pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w B. wyrokiem z dnia 5 października 2016 r. zasądził od pozwanych Wojewódzkiego Szpitala Obserwacyjno - Zakaźnego w B., (...) Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej w W. i B. D. na rzecz powodów A. K. i F. K. kwotę

450.000 zł z odsetkami ustawowymi (pkt 1); oddalił powództwo w stosunku do tych pozwanych pozostałej części (pkt 2) oraz w całości wobec pozwanej E. S. (pkt 3) i orzekł o kosztach procesu (pkt 4 - 8).

Sąd Apelacyjny w (...), na skutek apelacji pozwanych Wojewódzkiego Szpitala Obserwacyjno - Zakaźnego w B., (...) Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej w W. i B. D. oraz interwenienta ubocznego Towarzystwa Ubezpieczeń (...) Spółki Akcyjnej w W., wyrokiem z dnia 6 grudnia 2017 r. uchylił wyrok Sądu Okręgowego w punktach 1, 4, 6, 7 i 8 i przekazał sprawę w tym zakresie do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu wskazał, że Sąd Okręgowy rozstrzygnął o niejednoznacznie określonych żądaniach powodów z tytułu zadośćuczynienia; w pozwie określili oni te roszczenia na kwoty po 250.000 zł, zaś w piśmie procesowym z dnia 11 sierpnia 2015 r. wskazali, że wnoszą o zasądzenie z tego tytułu kwoty 500.000 zł.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, zachodzi również konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w znacznej części, gdyż Sąd Okręgowy nie rozpoznał wniosku powodów o zasięgnięcie opinii biegłych lekarzy sądowych oraz wniosku pozwanego Szpitala o przesłuchanie wskazanych przez niego świadków; dowody te mają istotne znaczenie dla ustalenia związku przyczynowego pomiędzy zachowaniem lekarzy leczących córkę powodów, a jej śmiercią.

W zażaleniu na to orzeczenie powodowie wnieśli o jego uchylenie. Zarzucili naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. polegające na bezzasadnym uznaniu, że Sąd pierwszej instancji ze względu na wagę naruszeń przepisów postępowania cywilnego nie rozpoznał istoty sprawy oraz przyjęciu, że wydanie wyroku kasatoryjnego usprawiedliwia potrzeba przeprowadzenia postępowania dowodowego w znacznej części.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu apelacyjnym sąd drugiej instancji, kontynuując postępowanie przed sądem pierwszej instancji, rozpoznaje sprawę na nowo w sposób - w zasadzie - nieograniczony (art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c.). W rezultacie, w razie uwzględnienia apelacji - z reguły - zmienia zaskarżony wyrok i orzeka co

do istoty sprawy (art. 386 § 1 k.p.c.). Uchylenie zaskarżonego wyroku połączone z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji może nastąpić jedynie w przypadkach określonych w art. 386 § 2 i 4 k.p.c. Kontroli prawidłowości orzeczenia wydanych na tych podstawach służy zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. Ocenie Sądu Najwyższego rozpoznającego ten środek odwoławczy podlega wyłącznie trafność zakwalifikowania określonych przypadków jako przesłanek uzasadniających wydanie orzeczenia kasatoryjnego; poza zakresem badania pozostają natomiast kwestie prawidłowości czynności procesowych poprzedzających wydanie zaskarżonego rozstrzygnięcia oraz trafności wykładni zastosowanego prawa materialnego (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 kwietnia 2014 r., II CZ 117/13, z dnia 26 marca 2014 r., V CZ 15/14 i z dnia 7 marca 2014 r., IV CZ 131/13 - nie publ.).

Oceny, czy sąd pierwszej instancji rozpoznał istotę sprawy, dokonuje się po przeanalizowaniu żądań pozwu i przepisów prawa materialnego, stanowiących podstawę rozstrzygnięcia. Przez „nierozpoznanie istoty sprawy” w znaczeniu przyjętym w art. 386 § 4 k.p.c. należy bowiem rozumieć nierozstrzygnięcie o żądaniu stron, czyli niezafatwienie przedmiotu sporu. Sytuacja taka zachodzi wtedy, gdy sąd pierwszej instancji w ogóle nie zbadał podstawy merytorycznej dochodzonego roszczenia; nie chodzi tu natomiast o niedokładności postępowania, polegające na tym, że sąd pierwszej instancji nie wziął pod rozagę wszystkich dowodów, które mogły służyć do należytego rozpoznania sprawy lub nie rozważył wszystkich okoliczności. (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego: z dnia 21 marca 2018 r., V CZ 13/18, nie publ. z dnia 27 kwietnia 2018 r., IV CZ 22/18, nie publ.).

U podstaw zaskarżonego wyroku legło stwierdzenie, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy, gdyż nie ustalił, jakich ostatecznie kwot domagają się powodowie wobec rozbieżności pomiędzy treścią żądań pozwu a pismem powodów z dnia 11 sierpnia 2015 r. Trafnie zarzucili skarżący, że wskazane okoliczności nie mogą być poczytywane za nierozpoznanie istoty sporu.

Z uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego jasno wynika, że Sąd ten w istocie oparł się na założeniu, że każdy z powodów żądał zasądzenia na swoją rzecz od

pozwanych kwoty 250.000 zł tytułem zadośćuczynienia; żądanie powódki zostało uznane za usprawiedliwione w całości, zaś powoda - do kwoty 200.000 zł. Niewątpliwie zasądzenie przez Sąd pierwszej instancji od wskazanych konkretnie pozwanych na rzecz obojga powodów z tego tytułu łącznie kwoty 450.000 zł na zasadzie *in solidum* było nieprawidłowe. Uchybienie to nie może być jednak kwalifikowane jako nierozpoznanie istoty sprawy. Wskazane w motywach zaskarżonego wyroku wątpliwości co do dostatecznego sprecyzowania żądań powodów mogły zostać wyjaśnione w postępowaniu apelacyjnym i ewentualnie poddane ocenie przez pryzmat art. 383 k.p.c.

Odnosząc się do drugiej wskazanej przez Sąd Apelacyjny przesłanki wydania wyroku kasatoryjnego, należy przypomnieć, że nawet potrzeba znacznego uzupełnienia postępowego dowodowego nie może stanowić podstawy do wydania takiego orzeczenia; może nią być, jak wynika jednoznacznie z obecnego brzmienia art. 386 § 4 k.p.c. - oprócz nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy - tylko konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 17 marca 2016 r., II CZ 1/16, nie publ. i z dnia 21 marca 2018 r., V CZ 9/18, nie publ.).

Jeżeli zatem konieczne jest jedynie uzupełnienie postępowania dowodowego w określonej kwestii lub przeprowadzenie dowodów, które sąd pierwszej instancji bezpodstawnie pominął, nie zachodzi podstawa do uchylenia wyroku, gdyż sąd drugiej instancji, jako sąd merytoryczny, obowiązany jest - na podstawie art. 382 k.p.c. - uchybienia te naprawić.

Należy zauważyć, że Sąd pierwszej instancji dokonał oceny żądań powodów po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, tj. dowodów z dokumentów, zeznań świadków, opinii biegłych, zeznań powodów.

W tych okolicznościach konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości mogłoby zajść jedynie w razie uznania, że dowody już przeprowadzone są nieprzydatne dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy. Jeżeli natomiast - w ocenie Sądu drugiej instancji - niezbędne okazało się jedynie przeprowadzenie dalszych, uzupełniających dowodów, to nie było podstaw zastosowania art. 386 § 4 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

jw